Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, as ... Post Office at ... Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXX. Число 5. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 9. січня, 1922.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XXX. No. 4. Jersey City, N. J., Monday, January 9, 1922. THREE CENTS

ХОДІМ З КОЛЯДОЮ НА ПОЗИЧКУ!

На Різдво, Щедрий Вечір та Новий Рік пійдемо старим звичаєм з колядою. А колядувати будемо цего року між іншим і на розписану на Америку Правительством Галицької Республики стотисячну Позичку Національної Оборони, призначену на визвольну боротьбу Українського народа в Галичині.

Та щоби ті, що будуть на Позичку колядувати як і ті, що будуть на неї свої ленти давати, знали, чим є та Позичка для української справи, як вона зведеться та яка з неї для українського народа користь, дозволю собі в тій справі дати українському громадянству в Америці деякі мої уваги під розвагу.

Не буду говорити про технічний спосіб, яким переводиме Позичку, бо він собою простий і відомий всім тим, які цікавляться цею справою і за нею от хочби по часописях слідять. Не буду говорити також і про фінансове зідловодство тих, яким поручене переведене Позички, бо не хочу бути судцею в своїй ділі, а про цего нехай скажуть свое слово ті, що складали Позичку згляду їх відпоручники, примірком контрольна комісія, яка провірила зідловодство місій та переглядала всі квіти і видатки. В провірю Позички з цілком иншого боку.

Для мене важне отцо: Чи правильно ведеться Позичка чи ні, себто чи на добре воза виходить українське справі, а зосібна і також українському громадянству в Америці, чи ні?

* * *

Провіряючи Позичку, треба піднести слідуючі неоспорими факти:

а) Коли Правительство Галицької України розписало на Америку стотисячну Позичку, потрібну для ратования української державности взагалі, а українського народу в Галичині від певної національної загибелі зокрема, український заграл в Америці доконав великого діла, бо вже дотепер зложив на ту ціль понад 60.000 доларів. Коли вдарив дзвін на тривогу, залишив він в своїй країні і більшій части політичні спори, а дав допомогу, виходячи тільки з цего одинокого становища, що не взявше о помич таке Правительство, якому навіть найбільший ворог (якщо він чесна людина) не може ніде і ніколи, ніяким устням ні писемним документом, доказати зради української справи, яке всюди і завсіди обстоювало соборність українських земель, та яке всіми силами, по своїм найкращим знанню і совісти старається вирвати галицькіу землю з рук нашого найбільшого національного ворога — Ляха, та що власне на цю ціль а не на що инше просить о допомогу.

б) Ні страшне безробіття, ні ще так болюче дається відчувати українським робітникам, ні розбите українського життя тут на імміграції, ні зневіра а побіду нашої справи, яка так дуже затроює все ще широкі маси нашого народу, ні що обставина, що треба раз-враз цести родині до краю посилати, або датки на Український Горожанський Комітет, Рідну Школу, інвалідів, вдови, сироти, студентів, Стрілців і т. п. давати, ні рідні обманства всіляких таки своїх власних спекулянтів, які витиснули з нагода сотки тисяч тяжко заробленого грошу, ні большевицька, згляднo польсько-московська за добрі гроші друком і словом ведена агітація і провокація, зверхне пустити нашого Правительства, ні навіть хвилеве тяжке положенє української справи, не були всілі відтягнути американських Українців від жерта на Позичку, а тимсамим не були всілі зломити ідеї української державности серед широких мас української громадянства в Америці. Бо ідея державности, сказала всім народам по всі часи, а своєгорідна каже і нам Україна, під карою державної загибелі, а навіть як у нас і національної загибелі, поставити інтерес національний і державний висше класового, партійного та особистого. Тим, що український загал в Америці мимо страшних перепон підпер Позичку, призначену на боротьбу о здобуте української державности, вияви він велику державничу снлу, бо поставив власне державний інтерес висше всього. Державний інтерес це сонце, перед яким все инше без виїмки бліднє, це сонце, про котре згадував недавно один з наших дячів, що коли воно сходить, гаснуть зорі.

Отже загал українських робітників в Америці зрозумів цей державний інтерес і складе Позичку. Зрозуміє це у-український робітник ще й тому, бо походить він по більшій части з села. З того бідного села, з якого він вийшов правді з порожнею кишенею, але зате на наше щасте з простим хлопським розумом, який Богу дякувати, не покидає його і тут на американській землі. А той хлопський розум каже: Не заводім комуни, коли ще нема де і на чім, але передом стараймось видерти українську землю і українські фабрики від наших ворогів та скоротім чимскорше муки мільонам наших братів, які в тій хвилі, коли ми сварімось і не можемо погодитись, яка має бути Україна, большевицька чи инша, конають з голоду і в холоді в польських та московських тюрмах і таборах.

Фактом є, що кількасот тисяч найсвідомійших робітників зрозуміло інтерес української державности, і замагаючи в першу чергу до звільнення галицької землі з під ляшського наїзника, підперло Позичку Національної Оборони та обедналось коло неї.

Це вирободжене та обеднанє державно-творчих сил серед українського загалу в Америці, тих сил, з якими прийдеться певно будувати і українську державу, вважаю за найважнійшу користь, яку нас українська імміграція в Америці, а з нею і весь український народ, з Позички Національної Оборони.

* * *

Від трох літ веде український нарід в Галичині кровавy боротьбу з польським наїзником о державну самостійність. Ця боротьба це живий вираз волі населення: мати свою власну державу. Речником тої волі назовні, перед світом, являється законне представництво галицького народу: Українська Національна Рада з Др. Евгеном Петрушевичем яко Президентом, і Галицький Уряд, яко виконуючий орган Української Національної Ради. У виконанню волі галицького народу змагає галицький уряд до утворення Галицької Республики, яко держави вільних народів. Ті змагання нашого правительства підпирає однодушно все українсько-галицке населенє Галичини, бо вважає, що під теперішню хвилю тільки таке ставленіе розвязки галицької державности дає ще найбільше надії на її здійсненне, а тимсамим на як найскорше звільненне Галичини з під польського наїзда, а дальше на збудованне української державы вже тепер, хоч хвилево на малім клаптику українських земель, коли й покищо не можна ще збудувати на всіх українських землях. В тім напрямі працює галицький уряд вже третій рік і довів галицьку справу в тім напрямі положенню до цего, що галицьке питанне мимо довголітніх заходів Польші і Франції не зістало правно признане за внутрішню справу Польщі, а осталось доннині справою міжнародною. Остаточна розвязка галицької справи неадека. Вказує на це послідня сесія Ліги Народів, а головно заява Лойда Джорджа в англійській палаті послів з дня 4. падолиста. 1921, де він каже, що Найвисша Рада займеться незадовго вирішенем державно-правного становища Галичини. Як випаде це рішенне, годі передбачити. Маємо одначе тут певність вірити, що якби не було Галичини при Польщі не останеться. Зате певно твердити можемо це, що коли Польща вимо зуспіх Франції не одержала правно Галичини до цего часу, то є це заслуга передівсім наших братів в краю, заслуга їх геройської самопосвяти в неузнанню польської влади, а також заслуга нашого Правительства, яке при політичній і фінансовій допомозі наших заморських братів, вплівало завсіди і всюди та всіми средствами на аліянтські держави, щоби не толгали виконаного вже українським народом в Галичині права самоозначенна та не оставляли Галичини при Польщі, причім висказувало також польські виправства і ту небезпеку, яка грозить Европі від польського імперіялізму.

Супроти акту з 22. квітня, 1920, котрим уряд Головного Отамана Петлюри дав Польщі в справі Галичини вільну руку, та супроти мирового договору в Ризі з 18. марта 1921, яким означено ріку Збруч яко границю між Польщею і совєтською Росією, згляднo Україною, а тимсамим віддано Галичину Польщі, остав тільки один одинокий галицький уряд, який від перщої хвилі до нинішнього дня обстоює перед світом незалежність Галицької України. Коли в краю обстоює український нарід свою державність о власних силах тим, що не повинується мимо дикого польського терору польській окупаційній владі; не признає її і проти неї мимо шибениць, розстрілів, катований, та тюрем, словом і ділом на кождім місці виступає, то назверх перед світом боронить український нарід Галичини своїх прав через свого, ним самим установленого речника, а заразом і одинокого свого оборонця, се є — через Галицький Уряд.

І того свого одинокого речника й оборонця перед світом був би стратив галицький нарід щонайменше вже перед пів роком, якщобо не була прийшла у свій час фінансова допомога від американських Українців, себто, якщоб розписана на Америку стотисячна Позичка Національної Оборони була недописала. Це заняляе отверто сам Галицький Уряд. Коли польська преса і польські дипльомати, бажаючі підкопати становище нашого уряду, поширювали вісти, немовби Галицький Уряд удержувався з фондів, які дістає від большевиків з Росії і від російських монархістів, то в „Укр. Прапорі", офіціяльним органі Галицького Уряду, названо ці вісти чергową польською сплетнею та противлено, **що уряд наш опирається матеріяльно тільки на грошевій помочі Американських Земляків**, та що дякуючи щедрій помочі американських братів, ніколи не думав і не думає про ліквідацію Уряду і його діяльности, ліквідацію, якої так дуже бажали би польські завойовники. Противно, Уряд думає сповнити свій обовязок до кінця, до визволенна українського народу Східної Галичини з польської неволі.

З цего виходить, що одинока Позичка Національної Оборони рятувала в посьідних часах істнованне Галицького Уряду, одинокого законного речника волі українського народу в Галичині та одинокого оборонця самостійности Галицької України. Оце й друга користь, яку маємо з Позички. Користь, яка являється рівночасно історичною подією, бо як така увійде певно в історію визвольної боротьби нашого народу на вічну і добру славу українським емігрантам в Америці.

Наш Уряд вірить в поміч американських братів і навіть не думає над цим, чого так дуже бажають собі Ляхи, а іменно, що може прийти така тяжка хвиля, коли не буде чим утримати Уряду і його Ляхам вимісли діяльности. Наш Уряд думає тільки над цим, щоби як найскорше визволити рідну землю. Коли віримо Урядові так, як йому вірить старий край, то зробім тепер це, що до нас належить. Уряд нехай думає над визволенем, а ми думаймо, як зібрати розписану на нас стотисячну Позичку, за яку ведеться уся діяльність нашого Уряду.

Зібрано на Позичку дотепер $60.000. За ті гроші удержується вся ціла річна діяльність Правительства; удержується всі наші заграничні місії; ведеться пресову пропаганду по всіх важнійших містах Европи; та дається ще позмозі ломіч нашим жовнірам, інвалідам, вдовам і сиротам та політичним емігрантам.

Ми мусимо за всяку ціну додобрати ще $40.000 і то дозбирати скоро. Якраз тепер маємо Різдвяні свята і надходить у-краінський Новий Рік. Не пускаймо з рук цеї гарної нагоди, а використаймо її для красного діла! Притягнім до Позички ще й ту решту Українців, яка дотепер відтягалась! А кромі цего: **Ходім з Колядою на Позичку!**

Ходім з Колядою на визвольну боротьбу нашого народу! Ходім з такою колядою, якої ще не було і більше не буде! А коли будемо добре колядувати, то сто тисяч невно буде. А як буде сто тисяч, то будемо мати з Позички поміч, тамті другі ще й **третю користь, а саме глибоку віру в свої власні сили і велику моральну побіду**, якої всім американським землякам з Різдвом Христовим з цілого серця бажаю.

Др. Лука Мишуга.

НИНІ, АДАМЕ...

Нині, Народе, весь пробудився!
З Різдвом Христовим з рідний край
{звонився!
Да сягне сего тисяч і голосу гомін,
Де увязнули голос до неба лунає,
Де молодці нині на чужині,
Де ще нині сивіші трудяі
З голоду й холоду,
Де Ляхи нищить Галичину,
А большевик Україну.
Там зверніть, подивіть!

Причину ляха цілий світ зове,
На пресьбе наші уха затикає,
Затикає уха, відвертає очі,
Про наші кривди слухати не хоче,
Бачивши з Ляхом єднострунть,
• Палить, грабить і мордувать,
А ни що всі на то?
Може лібонь помагати
Братів своїх мордувати,
Москалеи і Ляхам?

Довго, ни вже сплав, довго ни дрімали,
Довго ни сварилісь, довго марнували;
Ни терпіли в себе большевиків
{хрунів;
Слухаючись рушних хитрих наказунів.
Не вірим в свої сили
А тимчасом всі нас силні:
Ні сносить, ніхто хіть
Були Ляхи а Москалі,
А „чєрвоні" із хрунами.
Ми „враги" й повчали.

Братіе, так довше бути не може!
Бо врага сила нас переможе!
Треба сили, що ни що живемо,
Що рідного краю боронить-ємо!
Будем краю боронить,
А всіх ворогів будем гнити.
Так ни нас бить всі враги!...
Тому братіе нас повстаньте,
Відри всіст збирайте,
І як один, всі у бій!
Січовик.

На Нью Йорк, Н. Й., 4. січня, 1922.

СЕГОРІЧНЕ РІЗДВО В ГАЛИЧИНІ.

Такого твердого Різдва не святкував ще український нарід.

В завіяних снігом галицьких селах засвітили світла на Свят-Вечір. Та не такі, як що року. То засвітили слези в очах тисячів галицьких жінок, яким Ляхи замучили мужів і синів....

В завіяних снігом галицьких селах здавновіли двори на Різдво. Та не такі як що року. То сильніше застогнали наші інваліди і сиротині і політичні вязні в ляцьких льохах і тюрмах. То мільоне заплакали наші сироти в свойових Ляхами хатах, — без шматка хліба, без пристановища. Заплакали від голоду, болю і зимна. **Бо відмороженє тіло відпадає з них пінатинами...**

Се не привид, не сон, не вигадка. Се — правда, вижка, гірка, історична правда.

І правда, також те, що ляцькі салдати і жандарми витягають зідь хорих у Галичині бетанві, ляжа, забирають навіть з удовиних хат останній сінник соломи..... Так, сего року не має там по наших селах навіть соломи, щоб застелити долівку на свят-вечір... Бо навіть ку на свят-вечір... Бо навіть соломи витрясли наїзники-ушкоджень, що прийшов на землю нашу під облудним гаслом „боротьби за свободу"...

І пізнів український нарід, що досі і брехня все, що говорить чужинець. А правдою есть те, що наїзник хоче винищити наше плем'я з жінками й дітьми, як Ірод.

* * *

В таких болях родається **державна свідомість українського народу. Се й Різдво.** Воно таке подібне до Різдва християнської ідеї — подібне як до подробиць! Ще не скінчилися ляцькі конскрипційні звірства, які не одну галицьку матір виторгнули з її хатини — до стайні.... Якожж міцно правди держатимуть для нашого народа ось такі слова святого письма:

„В ті дні вийшов наказ, списати всю землю. Той спис був перший за правління Квиринія.... І походили Марія своєго сина і поняла Його в яслах, бо не було для них місця в господі...

Так для багатьох наших матерей і немовлят не стало місця в їх власних хатах, ні їх власній землі. Бо ляцькі наїзники викинули їх з помешкань за те, що не хотять записатися на польську конскрипцію. А не хотять тому, бо чують і розуміють, що се Різдво української держави.

Розуміе се й ляцький ворог-наїзник, як розумів Ірод, що значить Різдво нової ідеї. Він убив багато дітей в надії, що може убє й Ту, яка виступить з новою думкою. „Тоді сповнилося, що сказав пророк, коли говорив: „Голос в Рамі дався чути, плач і ридание і крик великий: се плачуть матері за дітьми і не даються потішити, бо нема їх".

Щоби спасти дитя перед убійством, утікла Марія з Ісусом в чужину, на еміграцію. І вернула з ним у Рідний Край, аж як Ірод помер.

Якже багато в тім подібного до долі українського народу! Чиж, не вимордували ляцькі Ірод тисячів дітей українських в надії, що знищить українську державну ідею? Чиж не скитається, тепер по чужині багато Українців з дітьми, які спасли в Рідного Краю перед ляцьким Іродом? І чи не відбувається дальше страшна, безпощадна боротьба проти українського народу? Чиж не скорумпував ляцький Ірод деяких людей так, що брат видає брата? І чи не настав час, про який говорить Ісус: Будете ненавиджені всіми за ідею мою; но хто витримає до кінця, той буде спасений; коли вас будуть переслідувать в одній місті, утікайте до другого. Амінь бо говорю вам: що не, скінчите міст ізраільських, аж прийде син чоловічий. Не бійтеся тих, що убивають тіло а душі убити не можуть. А більше бійтеся того, хто може й душу погубити.....

Се ті, що за чужі гроші хочуть знищити національне змагання до свободи й держави українського народу. Се ті, що виводять нас на гору і показують богатства цілого світа і прирікають власть і славу — аби тільки поклонитися їм і признати їх ярмо над українським народом.

Але, сей дявольський плян не вдасться їм. Не вдасться їм, коли нарід український навчатиме про виховане безпощадних оборонців своєї державности! Таких, що не рахуватимуться з нічим! Таких, що за прикладом Христа **вічем виженуть мінялів з Храму у-краінської землі і раз на все розсиплять їм гроші, виссані з праці, поту і крови українського народу.**

Мляве милосердє супроти чужих наїзників не дало нам удержати своєї держави, яку ми вже мали в руках! **Виховаймо твердих борців, які ненавиділяби ворогів нашої державности і безпощадно инщили їх.** Усвідомім цілому нашому народови, що добре і справедливе есть убивати безпощадно наїзників. Бо Христос учив: „Любіть ворогів ваших", але не учив: „Любіть ворогів правди". А наїзники, загарбавши землю батьків наших, надо брешуть, що се їх земля! Ніяке порозумінне з такими брехунами неможливе: їх треба инщити — инщити безпощадно в ім'я правди і справедливости, в ім'я свободи і державности у-краінського народу!

Коли се переконанне запанує в серцях і душах всіх синів і дочок українського народу, тоді сей важкий час буде правдивим Різдом Української Державности.

О. Назарук.

В ЯЛАХ ЛЕЖИТЬ...

В крові лежить, хто-ж побіжить
Ратувать нещасного?
Голодного, побитого
Хлопа-брата рідного?...
2. Що-ж, як вінчик, Лях лютий
Напосівся нас всіх збутись.
Всіх нас, усіх до одного?

Ми щасливі, бо святкуєм
Різдво Христа в чужині;
Незабудь-ж-ж и сю хвилину
На свій Рід в Галичині!
2. Даймо жертви, хто що можем,
Бо лиш ділом їм поможем
Перемігти дні страшні!

Не шукаймо правди в світі,
Бо її там не знайдем!
Знайдем правду в своїй хаті,
Як Дідів ґеть промінем!
2. Власний розум, спільна сила,
Братня згода в-боротьбі,
Дасть нам волю золоту!
Січовик.

На Нью Йорк. Н. Й., 3. січня, 1922.

ВОЗВЕСЕЛИМОСЯ.

Не весьтяться, всім нам тут нині,
Бо тяжке горе в нашій Родині:
2. Лях, діва ріжа, тята, мами і брата,
Нищить Народ наш нелюдський.

Народ нелюдський нищить Лях сміло;
Він убиває душу і тіло:
2. З ніжа стріляє, що й доперва,
Сміється з нашого болю.

Ой смійся, смійся, проклятий Ляше,
Скоро сміятися там право ваше!
2. Страшний суд прийде, знищить і
{вас!
Ні один Лях з Галичини.
Січовик.

На Нью Йорк, Н. Й., 4. січня, 1922.

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ЖЕЛАЄ ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ „СВОБОДИ" ВСЬОГО ДОБРА

Редакція і Адміністрація
Видавництва „Свободи".

ПРОТЕСТИ ДО НАЙВИСШОЇ РАДИ.

З днями громад ми вже одержали повідомлення про висланне протестів кабінетом міністрів до Найвисшої Найвисшої Ради проти продовжування польської неволі і розбоїв в українській Галичині.

Сподіємось, що другі громади вишлють протести в сих днях.

Каблеграми посилати за половину цін.

В удержанню протестів може помогти Українське Інформаційне Бюро в Ню Йорку (Ukrainian Information Bureau, 30 E. Seventh Street, New York City).

Адресувати каблеграми так:

Allied Supreme Council, Cannes, France.

Про висліду протестів просимо повідомити нашу редакцію.

ЖЕЛАННЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄ ВСІМ ЧЛЕНАМ І ЧЛЕНКИНАМ У. Н. СОЮЗА

Головний Уряд У. Н. Союза.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзи Сіті і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

З ПРИВОДУ СВЯТ.

З нагоди Різдвяних Свят не від речі буловби застановитися членам Українського Народного Союза над власною Організацією.

Відомо, членам Українського Народного Союза не треба пояснити, нашо здалася запомогова організація. Своєю приналежністю до Неї вони показують як найкраще, що вони розуміють вагу запомогової організації. Вони показують, що вони добре свідомі ріжниці межи життем на селі в старому краю та життем в місті в Америці, межи працею робітника в полі та працею робітника у фабриці. Вони знають, які небезпеки грозять їм, їх заробітній силі, їх здоровлю, щідсти, життю, їм та їх родинам. Як обережний та передбачуючий господар, що забезпечується на случай можливих нещасть для свого хазяйства, на случай градобиття, повени, пожару, так члени Організації забезпечуються на случай нещасть для свойого господарства, для своїх ніг, рук, очий, свого здоровля. Се все розумніше члени Українського Народного Союза доказали своїм приступленем до Нього.

Та сього не досить. Подивімся, кільконас є. В Українським Народнім Союзі стоїть тепер записаних коло пятнайцять тисяч членів. Коли рахувати пересічно по пять душ на родину кождого дозрілого члена, то покажеться, що хоч наша організація найбільша запомогова організація національно свідомих Українців, то все таки вона обезпечує всего лише яких сімдесять пять тисяч українських імігрантів. Се число моглоб видатися вдоволяючим лише тому, хто не знає, як організуються другі народи, як зорганізовані запомогові організації Американців та ріжних імігрантських груп: Словаків, Чехів, Поляків, Жидів, Німців і других. Там запомогові організації сягають числом своїх членів в сотки тисяч та міліони. Навіть серед наших братів зі Закарпатської України є організація, яка має понад сто тисяч членів. Ся організація, можна сказати, забезпечує якого пів міліона людий, просто усіх угорських Українців. Серед них ніхто нікого, хто не буваби забезпеченій асекурацією на случай смерти прокормителя.

Отсе повинно бути ідеалом для нашої Організації. До того ми повинні стреміти, щоби в Українським Народнім Союзі були зорганізовані голови усіх українських родин в Злучених Державах. Сього доконати можуть члени Українського Народного Союза по довгій, завзятій, упертій кампанії. До сього вони повинні стреміти! Се повинно бути їх організаційною амбіцією! Колиб се вдалося доконати, то з сього буловби користь для кождого члена Організації, бо чим більша організація, тим краща забезпека, тим певнійша запорука, що організація сповнить свої зобовязання супроти своїх членів. Та з того буловби також богато посередної користи: українські імігранти доказалиб, що український народ не розсипна маса, яку хотїли з нього зробити його численні вороги, але народ зорганізований, обєднаний, свідомий своєї збірної сили, народ в повнім розумінню слова.

Такого завзяття для великої справи нашої Організації з приводу Свят Христового Різдва, для добра Членів Українського Народного Союза, для добра Організації, для добра Українського Народа, всім членам Українського Народного Союза желає Головний Уряд Українського Народного Союза та редакція його органу.

ЧИ ОСТАННЄ УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО В НЕВОЛІ?

Українцям засвитала була воля в 1917 і 1918 році на Україні, а в 1918 і 1919 в Галичині і на Буковині, але скоро погасла. Прийшли сусіди-грабіжники, Москалі і Ляхи, і загребли вільні українські землі та забрали їх у свою неволю.

Нинішне Різдво ціла Україна, від Кавказу по Сян і від Припеті по Чорне море, зустрічає в неволі. Нема закутини у української землі, деб Українці вільно і свобідно нині були своїми газдами і самі собою правили по своїй власній волі. На сході царить над українським народом Москва, а на заході Ляшня і Волохи. Великий 40-мілионовий народ, народ старої культури, в найкультурнійшій части світа, в Европі, в часах, коли скрізь і всюди говорять про вільність і братерство, про свобідне самоозначенне народів, стогне в тяжкому ярмі і терпить нелюдські катовання сусідів-напізників.

Вороги українського народу хотіли тепер відновити над українським народом ту неволю, яку він терпів цілими століттями від московських царів і ляцької шляхти.

І хвилево се їм вдалось. Однак тільки хвилево. Бо як Москва і Ляшня не можуть відновити середньовічних часів у світі, так надовго не можуть вже також відновити тих часів і на Україні. Москва і Ляшня гадають собі, що український народ привик до неволі, отже він її і далі терпіти-ме. Але се неправда, проти якої свідчить ціла історія України. Український народ терпів неволю; але ніколи не терпів добровільно; не приймав її добровільно; а все боровся проти неї; все змагав до того, щоби її зломити і скинути із себе соромні пута. Народ московський терпів спокійно і смирно довгу татарську і царську неволю і можна сказати, що він до неї привик. Таксамо народ польський терпів спокійно і смирно шляхтоську неволю і про нього теж можна сказати, що він до неволі привик. Але народ український ні на хвилинку не перестав боротись проти неволі і тому не можна сказати, що він до неволі привик. Він її ненавидить; проти неї бореться з усіх сил з геройською посвятою, готовий усе до найбільших жертв у тій кровавій розправі проти неволі чужої а за волю українську. Тим власне народ український стоїть висше від своїх заборчих сусідів і в тім є найбільша надія України на волю, надія, що її воля вже недалека.

Може сьогорічне Різдво вже останне в невольній Україні. Може вже сього року впадуть востанне кайдани на сході і заході України.

Тому надією живе душа кождого Українця і з тою надією ми зустрічаємо і сьогорічне Різдво.

Притім мусимо тямити одно: що сповненне сеї надії залежить головно від нас самих. Якщо ми більше вложимо труду, посвяти і боротьби за вільність українського народу в сьому році, так ми її самі приблизимо, а вірмо, що приблизимо вже настілько, що друге Різдво на Україні вже буде на вільній Україні.

УКРАЇНСЬКА БУДУЧНІСТЬ.

(Від власного кореспондента)

Теперішне положенне українських земель дуже важке. Розділені між чотири держави: Московщину (бо Радянська Україна є тільки-фірмою, під якою криється московське панованне), Польщу, Румунію й Чехо-Словаччину, — вони знаходяться під важким ворожим ярмом.

А одначе, коли подумаємо, яке було положенне українських земель перед світовою війною і порівняємо його з теперішнім, — то побачимо, що сумуючи над теперішнім важким положенням, не маємо найменшої причини попадати в зневіру, а навпаки, можемо бути певні, що се теперішне важке положенне, се та ніч, після якої мусить зійти ясне сонце.

Чим була Україна перед війною? Південною частю російської імперії, поділеною на стільки і стільки губерній. Так дивився на Україну — з дуже малими виймками — цілий світ. Тільки ті вийми знали дещо про національну окремішність України, про її минуле, але й вони не вірили в державну будучність України.

Та як їм було вірити, коли сама українська інтелігенція, найсвідомійша часть народу, не тільки не йшла в своїх домаганнях далі автономії України під російською державою, а ті гуртки, які мріяли про державну самостійність України, тільки **мріяли** про неї, а не були здібні на ніяке діло.

Болюче подумати, як українські партії, звертаючися проти самостійницьких мрій, доказували, що державна самостійність України не потрібна і навіть шкідлива, що автономія України під російською державою зовсім задоводить усі її потреби.

Се проповідували провідники українського народу навіть в першій стадії української революції і власне ті провідники мали провід в Українській Центральній Раді.

Про инші, менші частини українських земель треба тільки сказати, що доки не прокинулася державна думка на Великій Україні, доти вони самі були безсильні і засуджені на оставанне під чужим ярмом.

А етпер усі — не тільки українські дячі, але й найбільші вороги української державности — згідно стверджують, що національна свідомість і державна думка на Великій Україні росте з дивною швидкістю і силою, що **національна свідома** Україна, се вже не гуртки інтелігенції, але широке народне море. Зрештою чи треба ліпшого свідоцтва як те, що московські окупанти були примушені прикрити своє панування фірмою української державности?.

Тепер поглянмо на широкий світ, — я квін ставиться до України?

Правда, не маємо ще сильних приятелів, — очевидно, думаю не про приятелів із **сентименту**, бо таких в політиці нема, а про приятелів з **інтересу**, які оцінили би як слід тенденції історичного розвитку і зрозуміли, що ці тенденції ведуть до утворенне могутньої української держави.

Коли-би ми мали таких приятелів, — як мала їх Чехо-Словаччина, Польща й инші новоутворені держави, — українські землі були би вже сьогодня зєднані в могучу державу і ми инакше працяли би старий і витали новий рік.

Одначе нині вже ціллий світ знає, що Україна живе і бореться за свою державність. Він не сумнівається в українській справі, його ще вжають давніші інтереси, так, що він ще вагається, чи остовати далі проти нас, чи стати за нас, — одначе справа української державности стала вже справою світової політики, справою, яку інтересуються державні мужі всіх держав цілого світа.

Дотеперішня боротьба за українську державність вивела українську державну справу з того занепаду, в якім вона знаходилася від останньої боротьби України з Московщиною, знов на арену політичного світа. Кров, пролита найліпшими синами України в боротьбі за визволенне українських земель зпід ярма її історичних ворогів-сусідів — се той цілющий лік, від якого щораз буйнійше розвивається справа української державности. Народ, для нема родини, яка не оплакувала би когось зі своїх, що положав голову за волю України, вже не зможе помиритися з чужинецьким ярмом і буде боротися аж до побіди.

Якби з цілої дотеперішньої боротьби за українську державність нам не остало нічого більше крім сього відновленія історичної традиції, то й се було би така велика цінність, з якою можемо сміло йти до дальшої обротьби. Наше покоління не бачило і передасть своїм нащадкам як живу дійсність те, що ми самі і наші батьки тільки мріяли, а то навіть і мріяти не сміли. Навіть Шевченко в хвилях зневіри писав, що „не заревуть в Україні вольні гармати". А вони заревіли по всій Україні, віщуючи смерть її ворогам. Отся жива традиція боротьби за українську державність дасть українському народови нову силу, якої він не мав доси.

Та при тім дотеперішня боротьба російської імперії й на східних частях бувшої Австро-Угорщини знаходяться і ще довго будуть знаходитися в плинній стані, що там панує хаос, в якім тільки-що родиться новий порядок.

Московський большевизм, з якого під **ідейним** оглядом вже майже нічого не остало, а остає ще тільки назва і люди, які держать власть і щоби її вдержати, що-дня позбуваються змісту своєї ідеї, — очевидно не вічний. Не вічні також ті нові державні границі, які тепер повстали в Східній Европі.

Хто може повірити, що Московщина вдержить панованне над тими народами, які після того, як вони почали будувати своє самостійне державне житте, визволившися зпід царської Московщини, завоювала большевицька Московщина?

Або хто повірить, що Польща вдержить панованне над тими величезними — більшими від цілої Польщі — просторами українських, а також білоруських і литовських земель, які вона хвилево вспіла опанувати.

Давні, добре зорганізовані держави, що панували над народами, — Росія й Австро-Угорщина, — держави, що перебули побідно неодну історичну бурю, так в кінці розпалися. А новоутворена, незорганізована, слаба Польща мала би вдержатися? В се не вірять самі Поляки, — про що свідчить вся їх політика.

Не знати, коли той східноєвропейський хаос уложиться в повний порядок, але знаємо, що українська національна свідомість і українська державна думка росте і місцине, пересуваючи відношенне сил в тім часі в користь української держави. І се дає нам певність, що в тім новім порядку, який зродиться з того хаосу, український народ здобуде собі таке державне місце, яке належить понад 40-мілионовому народови, що заселяє велику й богату землю.

Правда, українські землі поділені тепер між чотири держави. Та коли Київ стане українським державним центром, тоді визволенне українських о-

крайних земель зпід панованн чужих держав стане тільки питанням часу.

Правда, доси Київ не проявив міцної волі збирання всіх українських земель і був радше схильний при першім натиску ворогів віддавати їм українські окраїни.

Се — зрозумілий обяв **дітей** української держ жавної думки, яка тільки що народилася і не вспіла скріпитися. Українська державна думка Київа не вспіла ще піднятися так високо, щоб обгорнути своїм оком усі українські землі. Вона доси знаходилася в тій стадії, що, мовляв, українських земель так богато, що є чим поступитися сусідам, та й нам ще досить остане. Одначе сі тіточа слабість мине і прийде зрілий мужеський вік, в якім українська державна думка зрозуміє вагу **великої** державної території, зрозуміє вагу й найменшого, найдальше висуненого, найбільше ворогами обезсиленого куска української землі і напружить усі свої сили, щоби зєднити всі українські землі в один могучий державний організм. А великий нарід **буде** мати силу, щоб се зробити!

Ми бачимо, як малі народи, розуміючи вагу **великої** державної території, стараються простягнути свою власть на **чужі** землі, щоби збільшити **свою** державну силу.

А Україна не мала би простягнути руки по **свої власні землі**, загарбані ворогами в хвилі її слабости?! Від сього не здержать її ніякі договори і ніякі ідеї, придумувані тими, кому вони вигідні!

Тоді зникнуть також ті дрібні ріжниці між окремими частями української землі, які тепер рідні „місцеві патріоти" розводять иноді до великих розмірів. Тоді не знайдеться у українській фільольог, який буде доказувати, що „галицька мова" не є українська, ані політик, який буде говорити, що Придніпряцям ліпше без Галичан або Галичанам без Придніпрянців. Ні! Тоді всі будемо шукати України не тільки там, де вона дійсно тепер є, але й там, де вона була в давнину і де ворожі сили її перемогли. І справедливо! Бо вороже насильство не є для нас законом. І кожде живе покоління має право до спадщини своїх батьків, дідів і прадідів.

Може я занадто рожево малюю будучність? — скажете. Ні! Бо я не говорю про будучність завтрішнього чи післязавтрішнього дня, а про будучність великого народу, який є великим.

Може ми, що були і є учасниками і свідками будови відновленої української державности, що мали ще щасте дожити тої великої хвилі, про яку тільки мріяли минулі покоління, і нещасте, що на наші плечі — за вдяки обставинам — впала задача донад наші сили, може ми й не дожившемо тої хвилі, коли Україна з теперішнього лихоліття встане як могуча держава. Може ту працю, яку ми розпалим, доведеться довершити не нам, але грядущим поколінням. Одначе вік людини є одною хвилиною в житю народу.

Який важкий не-був теперішній стан України, він не може затемнити перед нашими духовними очима тої ясної будучности, до якої теперішнім терністим шляхом іде український нарід.

І ся ясна будучність нехай буде нам усім тим світлом, що освітить нам теперішній важкий шлях, і дасть нам силу працювати в темряві теперішнього лихоліття для здобуття зєднання і незалежности українських земель.

Прага, 11. грудня, 1921.

Др. Михайло Лозинський.

ГОВ, ЧЕКАЙТЕ, ВРАЖІ ДІТИ!

Україно нещаслива,
Мила наша Ненько!
Жаль дивитись як ся мучиш
У ярмі тяженькó!

У неволі, у кайданах
Витягаєш руки,
І благаєш: Люди добрі,
Звільніть мене з муки!

Чи мені судилось вічно
У кайданах жити,
І на других працювати,
Другим все служити?

Чи мені не світить сонце
Як Ляхам, Французам,
Кров'жадним Росіянам,
Або другим людям?

О даремно, мила Ненько,
Просиш і благаєш,
Бо на просьбу тільки кпини
І поруги маєш!

Розпни ії, розпни ії,
Кличуть злобні Юди;
Будем їсти, будем пити,
Бізнес на ній буде!

Розпни, розпни, ревуть враги,
Її вже не жити!
Її землю і богатство
Треба поділити!

Треба дати Ляшенятам,
Москалям, Румунам,
Та їх чесним протекторам,
Хапчивим Французам.

Гов, чекайте, вражі діти!
Ще не час ділитись!
Україна ще не вмерла,
Буде з вами битись.

Буде битись аж до скону,
Не дасть свого взяти;
Не спочине, аж прожене
Галапасів з хати.

Буде битись всé завзято
У кровавім бою;
Не уступить, не спочине,
Аж здобуде волю.

о. Володимир Стех.

В РІЗДВЯНУ НІЧ.

Безмежні простори землі мовчать, та серед загального заніміння під снїжною сагою чути розговір струмочків. В яругах і глибинах розговір цей перероджується в безнастанний, голосний плюскіт, що перетворюється мандрівника про зїздку. Ліс ще мовчить, одітий в іней, наче легендарний герой з єриблистку збрую... Небо мрачне але засіяне зорями, що сипять на землю своє дрожаче, холодне світло.

В миготінню зір видно жалібні точки села, що потопають у снїжній білині. Тінь заходячого сонця, заляла монументальну рівнину й оніміле село. Все скованне мовчанкою і безсиллям, наче придавленне грізною, хоч невидною неволею.

В одному кутї рівнини розлягалися звуки північного дзвона. На стрічу з протилежного кінця роздався другий, потім третій... четвертий... На темнокомутлі ночі рисувалися палаючі світлом вікна святині Господньої і краевид скинув із себе на хвилю, отрясе цю грізну, на-пів страшну мовчанку — ожив.

По дорозі зарисувалися сірі постаті мужиків. Попереду йшли люде замучені працею з дня на день, нуждою і болем — люде зі зболілими головами, несли вони до святині свій біль, зітхання — де було все, що могли пожертвувати Господеви в день Рождества.

За ними уєдвалі, святочно зодіті йшли сільські багатирі, сміялися і розмовляли весело, несли свої мрії предвидженої радости свята. Як лише люди вийшли у село — запанувала знова тишина, затих у воздусі останній звук дзвона, завмер гамір. Знова почалася ця безнадійна тишина...

Тишина ця робила враженне вступу до якоїсь містерії, до суда, що за кілька хвилин мало статися, в настрою чутно було предивну тайну. Та як тільки схід кинув чудові краски на небо — сталося чудо...

Зійшов знову на землю Бог. Бог досї повсякчасний і прибитий на хресті. Зійшов Бог, до котрого віддавна всі нещасні, з серцях болем і життєвою нуждою роздертими шлють просьбу: Господи, коли зійдеш на цю землю? Зійшов Бог і наповнив всесвіт своєю присутністю... Безмежний степ привився Його образом оніміннем, безкрайною бідною снігу і чорнїючим бадиллям бурянів, битих вітрами. А старий ліс не позабув привитати Рождества Христового. Старенькі бабусї-смереки піднесли снігом присипані рамена; струнки сосни залопотіли коронами; могучим громом вибухнули ріки в яругах, домили ледяні окови; звірята покинули нори і леговища; птахи кинули гнізда; а кождий чув, що щось пробуджується — сильне, ясне і всі співали: „Господи, чи то Ти?"

А Господь благословив землю і воду, птахів і звірята і мовив їм:

— Мир вамф Принесу вам з весною тепло і світло, зірву з рік ледяні окови, стелюся вам зелені шати, а ліс наповню милим розговором і співом. Нагромлю і напою птахів і звірята, природа дякуватиме. Хай права природи не будуть для вас невидними; хай для кождої найдрібнійшої тайни, яку вам мало що видної дрібкомаки начерпне грамоту, в котрих мир би викорцувати свої визначені обовязки. Вас не сужу, бо ви виконуєте це, що вам дано від початку істнування. Человік веде безнастанну боротьбу з природою, вдирається в найглибші її тайни і не знає, який кінець його ждє. Та він мусить пізнати ці тайни, бо вони основою його істнування. Але природа пізнає сама собі, а люди подивляють її могучість, і в цьому власне її висшість. Человік помало дістається до нутра —, подає собі атоми, а природа сміється, як і передше. Мир вам — ліси; тобі степе, звірятам, птахам; хай вас огріють і оживлять проміння мого рождества!

Поблагословивши природу, Господь звернувся до людей. Рюму на стрічу вийшли люде заплакані, згорблені під ярмом праці, пригноблені нуждою. А коли Він мовив: „Мир вам!" — почали ридати і падали до землі, просили спасення.

І серце Господа оволоділа знову журба, котра наповнила була його в Оливному городі при виждании чаші тоді, перед столїттями з рук великого Батька свого. Всі ці нещасні, котрі припали до Його стіп, несли бремя життя, бо сподівалися нагороди від Нього. Вони перші отворили вуха для голосу слів його і в серцях своїх на віки їх заховають...

Видів їх усіх з височини, як рвали невольничі кайдани і благословив, кінчаючи долгу життя, і обіцював їм визволенне. А всі вони бажають приходу обітованого, рвуться до Нього. Всі з незломною вірою простягають руки до Нього — питають: „Господи! чи то Ти?"

Так, то я! — відповідає Господь — я прийшов знову до вас, щоби втерти сльози ваші. Прийшов я до вас — всі віруючі в мене і обременені. Я все з вами і всюди, бо де кров ваша пролита, там також пролито мою і вашу кров. Ви повірили чистими серцями в Мене незломно тому лише, що це, що Я говорю, містить незапречену правду, без котрої всесвіт повний лише покуг і зла.

— Люби ближнього твого як себе самого! — ось ця правда, в повному сяйві зрозуміння, без спотворень і викрутнь, потрібних теольогам.

Вона приступна без пояснень для ваших простих і стружених серць; вірите в цю правду, чекаєте її приходу, її панування. Літом, втираючи зрошене потом від труду чоло, ступаючи за плугом у жарких промінях сонця, навчаєте її ваших дітей; в довгі зимові вечори, коти за вікном снїговія і вітер завиває, при палаючій весело на комині ватрі, при чорному хлібі, тяжко запрацьованому хлібі. Вона коротка, а в ній для вас замикається ціле життя і ніколи невичерпане жерело сподівань. Рано встаєте, думаєте про цю правду, вечером лягаєте без до постелі з нею і приносите її перед престол у виді сльоз і тихих зітхань...

Во істин укажу вам: що хоч ніхто не бачить будучини, ніхто не знає, коли вибе година визволення, але вона вже наближається! Вдарить година і настане ясний день, золотий, котрого мряка вічної ночі не в силі заслонити...

З рамен ваших скинете бремя журби, болю і потреби, що тяжким вас до притягає ваші баґки до землі.

Колись благословив я вас на терпіннє з височини Голгофти, нині благословлю на нове життя в царстві добра і правди. Та хай серць ваших не полонять хитрощі, хай будуть чисті і прості, як до нині були. Слово моє сповниться. Мир вам!"

Христос ішов дальше і стрінув по дорозі иших людей. Були між ними багатирі, люті царі, несправедливі судді, фальшивці й лукаві люде. Були веселі і розмовляючи, без журби, на стрічу святочним забавам. Але і вони здержалися, змішалися прочуттям приходу Господа. Розмови утихли і запанував перестрах якийсь, станули в томлячому ожиданню.

Господь станув перед ними і мовив:

— Ви люде сучасні, руководитеся вимогами століття. Ваше життя наповняло зло до глибини і воно вам не тяжить, легко зносите пута зла, без бажання визволення; особисто ваша не задрожала ні трохи перед цею таємною, незнаю будучиною, яку готовить вам це ярмо.

Вам здається, що все що сотворене, це лише для вас — царі ніхті — на ваші потреби. Заволоділи ви світом завдяки власти, яку одіднчили по предках. Ідете з огнем і мечем у закривавлених руках вперед, безнї жадобою здобування, гнету і грабіжи, жадою крови нелюдського... вбиваєте людей рівних вам, крадете їм належні річи, плюєте на закони Божі і людські, що й хвалитеся своєю могучістю і насиллям...

Але воістину кажу вам: гряде день близкий; розвіються дні ваші; власть, яку маєте, переминеться в пил нуждений, станеться ніччю...

Слабі, угнітані вами пізнають силу свою, яка пробуджується в них, а ви пізнаєте свою сусету в обличю їх могучости.

А чи предвиджували ви таку можливість, чи не зродило це в вас журби за вас самих і за години ваші?

Грішники не відповіали на запити, стояли пригноблені, з головами похиленими до земні. Чекали ще строгійших закидів. Тоді Господь мовив дальше:

„Але я покажу вам дорогу до спасення; дорога ця — совість ваша. Вона покаже вам в повній наготі вашу минувшину. Поставить вам перед очі людей, побиваних вами і сталнуть їх тіни в головах ваших, у закровавленому одіню, підносуть руки власною кровю закровавлені, наче голос вопію-

чий до неба о вимсту, а жалісний зойк наповнить доми ваші, жінки наші не пізнають вас...

А коли серця ваші висохнуть із болю і журби, коли серця наповняться, чаші кришталеві ваші жовчю по береги — тоді то тіни, що переслідують вас, погодяться з вами і відкриють дорогу до спасення. І не буде тоді ні царів, ані тиранів, ображених суддів і гнобителів, ані радість запанує для всіх. Відійдіть, але памятайте, що мої слова сповняться".

Тоді на сході ясніла рожева заграниця зоря повною красою красок і зникаючій лісній мряці захиталося на вічно дрожачій осиці людське тіло... Голова повісильника, наче відірвана від кадовба, звисала, очі виклювані, лиця зіджені кругами, кадовб у багато місцях нагий, повен гнійних страшних ран. Колисав ним вітер, руки хитались. Стада гайворонів кружать страшно кружляють над тілом, декотрі відважніші не перепивали свого пиру.

Було це тіло зрадника, що сам на себе перед століттями видав засуд і сам виконав його.

Всі присутні з відразою відвертали очі від цієї примари. Лише Господа висловлювало гнів.

— Підлий зраднику — сказав — ти думав, що такою смертю відкупиш свій злочин, що освободишся нею від докорів совісти; — ти хотів скінчити життя, котре перемінилося в ланцюх докорів. Вчинок свій зрозумів ти в повній його погані й з острахом відступив ти від нього. „Одна хвилина — сказав ти собі — душа пропаде в мряці Еребу, а серце перестане точити червак..." Ні, так не буде. Зійди з дерева; хай вернуть тобі викльовані очі, загояться страшні рани і хай вернеться тобі така стать, коли ти зраджував друга твого.

В тій хвилині повісільник зійшов з дерева і злав до ніг Господа, благаючи: смерти!

— Я всім показав дорогу до спасення. Та для тебе вона недоступна, прокляттий будь на віки Богом, і людьми. Проклятий будь!

Ти не вів приятеля, котрий відкрив тобі всі тайни душі своєї, а ти негідно віддав його на смерть — на посміховисько... За що провину ї я осуджую вас — ані — не кара для тебе.

Ходити-меш від міста до міста, від села до села, а не буде криші, під котрою міг би ти приклонити свою голову...

Стукати-меш до дверей, а ніхто не відчинить тобі; проси-меш хліба — а піддадуть тобі камінь; коли жажда тебе спече твій язик, побачиш чашу і простягнеш радісно руки, то зараз візьмеш їх назад, в наші побачиш кров приятеля твого; пакати-меш — сльози твої перемняться в огнені потоки, що налити-муть лиця твої!

А коли по камінях ступати-меш, то вони кликати-муть:

— Зраднику! Проклятий будь!

Люде розступати-муться перед тобою, а на їх лицях побачиш:

— Зраднику! Проклятий будь!

Шукати будеш смерти всюди — а вона відвернеться від тебе і скаже:

— Зраднику! Проклятий будь!

Та ще і цього мало: доля на хвильку облегчить тобі, найдеш приятеля і погубиш його, а він з уж своїх з перед стоїть кликати-ме:

— Зраднику! Проклятий будь!

Могти-меш робити добро, обдарувати багатьох, а вони кликати-муть:

— Проклятий будь і ти і твій вчинок на віки.

Будеш ходити так безнастанно і не найдеш кінця мандрівки, смуток у серці твоїм засяде і розпука оволодіє ним.

Жий проклятий! Будь для грядучих поколінь свідоцтвом цієї кари вічної за зраду.

Встань, візьми мандрівничу палицю з дерева, на котрому ти шукав смерти — і відійди...

Щойно слово Господне затихло, зрадник встав, узяв палицю і небаром відголос його кроків затих у необжитій, таємній далечині, де життя скиталець ждало його на віки.

І ходить він до-нині по світі, сіє замішанне, зраду і негоду.

Михайло Салтиков-Щедрин.

ОСИП НАЗАРУК.

СЛУЖНИЦЯ В СУЛТАНСЬКІМ ПАЛАЦУ.*)

I.

Сходяче сонце щойно усміхнулося над вежами і мурами султанського сераю з нагою стіною брамою „Баб-і-Гумаюн"**) і над ще страшнішою „Джелляд-Одасі"†) і над великими пілтанами в подвірях гарему і над малими вікнами в підвалях прислуги і над спальною пивницею новокупленних невольниць.

Настуня пробудилася і відкрила очі. Інші невольниці ще спали.

Перше, що їй прийшло на думку, була служба в домі батьків. Одним слуг батьки її любили, других ні. Уважно пригадала собі, котрих і защо любили.

Думки її перервала кия-хатунтт), що прийшла будити невольниць. Вони позривалися на рівні ноги і почали одягатися.

Мовчки одягалася й Настуня і потяйки перехрестилася та змовила „Отче наш".

Новокуплених невольниць повела кия-хатун на перший поверх гарему, щоб показати їм його розклад. Опісля мали їх оглянути і розібрати між себе султанські жінки й одалиски.

Весняне сонце грало світлом на різнобарвних венецьких шибах вікон султанського гарему й оживляло оргії красок на чудових килимах кімнат. Уважно придивлялася їм Настуня і відчувала всіми змислами радість на вид тої пишної краси. І здавалося їй, що вона купається в тій красі мов у теплий день в ріці рідного краю. І здавалося їй, що хтось обвиває її, вже вимиту, в ніжні шовкові серпанки, дуже приємні і лагідні. І здавалося їй, що стіни покриті килимами, — живі-живісінькі, що вони оповідають чудові казки як оповідала бабуня в рідній домі. І здавалося їй, що вона вже не служниця, не невольниця, — тільки богата пані, збогачена самим видом тих дивних красок і чудових картин. Цвитучі країни дивилися на неї зі стін, далеко кращі ніж в дійсности квіти й овочі і виноградні грозна. Онде йшла Агар з малим сином Ізмаїлом. Ішла пустинею кроплю мудрих з дому, під западаючу ніч. Але навіть пустиня виглядала на килимі мягка мов материнська пісня. І все так чудово відбивало від матово золотистих стін гарему. Так. Тут чула вона біля себе теплоту і працю близьких їй умів і рук — великих артистів.

Місцями переходили напів темними коридорами й непри-краценими кімнатами, що виглядали як камінюлини. Мимохіть скорочувала вона кроки.

Улюбленій жінці султана не подобалася ні одна зі свіжо купленних невольниць. І їх повели в дальші, менше прикрашені крила гарему, де вибрала собі Настуню одна з султанських одалісок, гарна але дуже розбещена Туркиня.

В її кімнатах остала молода Настуня. З нею було там ще кілька невольниць.

Уже на другий день почала Настуня пізнавати життя великого гарему, його звичаї й засновки, інтриги й ненависти.

Думки і розмови всіх жінок, одалісок і служниць крутилися передовсім коло особи молодого султана. Всі були як найдокладніше поінформовані про все, котрого дня і о якій порі був він у одної зі своїх жінок чи одалісок, як довго там сидів, чи вийшов задоволений чи ні, на кого по дорозі подивився, що сказав — до найменших подробиць. Одяги і поводзки, служба й солодощі, оточення султана — все мов у зеркалі знаходило докладне відбиття в розмовах і мріях гарему. Настуня скоро пізнала все те і скоро воно набучило їй.

В душі відчувала, що все те тільки тимчасове. І тішилася тим, хоч воно троха й безспокоїло її. Від коли опустила рідний дім, все було у неї дивне і тимчасове. Все, все, все.

2.

Було се в три тижні по прибуттю Настуні до її нової пані.

Вечеріло. Муєззіни скінчили співати пятий азан*) на вежах струнких мінаретів. Западала чудова тиша ночі в Дері-Сеадеті.**) Пахли гліцинії.

Служниці кінчили одягати султанську одалиску у мягкі нічні шати й мали розходитися по своїх кімнатах, як надійшов кіслярагасі, начальник чорних евнухів гарему в ранзі Великого Везира. Він повідомив особисто пану, при якій була Настуня, що єго особу зволить її відвідати сам падишах. Низько скланяся і вийшов.

Султанська одалиска оживилася так, що тажко було пізнати, чи се та сама жінка, її великі чорні очі набрали блеску, її живости. Наказала покропити себе найдорощими пахощами й одягти найкращі шати і прикраси. Вся її жіноча прислуга дістала гострий наказ, стояти біля дверей своїх кімнат і — не дивитися в очі великого султана.

Настуня після наказу своєї пані скромно стала біля дверей своєї кімнати й оперла руку на залізній краті відчиненого вікна, в яке заглядали розцвілі квіти білого ясмину, пронизувані таємничим сяйвом місяця.

Серце в її грудях билося жвавіше; вона була цікава побачити великого султана, перед яким дрожали мільони людей і навіть дикі татарські орди, які нищили її рідний край. Лискавкою перебігли перед нею деякі мисли подій від часу її пірвання з рідного дому. І здавалося, що на всі землі й шляхи, якими йдуть орди татарські, простягається влада сеї людини, що мала переходити через її кімнату, що ся людина—жерело тої страшної сили, яка нищить усе кругом. І тому серце в грудях Настуні билося живійше.

Перший раз в житю відчула якийсь небувалий у неї внутрішній неспокій. І ціла перемінилася в слух. Здавалося їй, що ось-ось почуває, соловей-сватій, інтриги й ненависти.

Улиці і розмови всіх жінок, одалісок і служниць крутилися передовсім коло особи молодого султана. Всі були як найдокладніше поінформовані про все, котрого дня і о якій порі був він у одної зі своїх жінок чи одалісок, як довго там сидів, чи вийшов задоволений чи ні, на кого по дорозі подивився, що сказав — до найменших подробиць. Одяги і поводзки, служба й солодощі, оточення султана — все мов у зеркалі знаходило докладне відбиття в розмовах і мріях гарему. Настуня скоро пізнала все те і скоро воно набучило їй.

В душі відчувала, що все те тільки тимчасове. І тішилася тим, хоч воно троха й безспокоїло її. Від коли опустила рідний дім, все було у неї дивне і тимчасове. Все, все, все.

2.

Було се в три тижні по прибуттю Настуні до її нової пані.

Вечеріло. Муєззіни скінчили співати пятий азан*) на вежах струнких мінаретів. Западала чудова тиша ночі в Дері-Сеадеті.**) Пахли гліцинії.

Служниці кінчили одягати султанську одалиску у мягкі нічні шати й мали розходитися по своїх кімнатах, як надійшов кіслярагасі, начальник чорних евнухів гарему в ранзі Великого Везира. Він повідомив особисто пану, при якій була Настуня, що єго особу зволить її відвідати сам падишах. Низько скланяся і вийшов.

Султанська одалиска оживилася так, що тажко було пізнати, чи се та сама жінка, її великі чорні очі набрали блеску, її живости. Наказала покропити себе найдорощими пахощами й одягти найкращі шати і прикраси. Вся її жіноча прислуга дістала гострий наказ, стоятн біля дверей своїх кімнат і — не дивитися в очі великого султана.

Настуня після наказу своєї пані скромно стала біля дверей своєї кімнати й оперла руку на залізній краті відчиненого вікна, в яке заглядали розцвілі квіти білого ясмину, пронизувані таємничим сяйвом місяця.

Серце в її грудях билося жвавіше; вона була цікава побачити великого султана, перед яким дрожали мільони людей і навіть дикі татарські орди, які нищили її рідний край. Лискавкою перебігли перед нею деякі мисли подій від часу її пірвання з рідного дому. І здавалося, що на всі землі й шляхи, якими йдуть орди татарські, простягається влада сеї людини, що мала переходити через її кімнату, що ся людина—жерело тої страшної сили, яка нищить усе кругом. І тому серце в грудях Настуні билося живійше. Перший раз в житю відчула якийсь небувалий у неї внутрішній неспокій. І ціла перемінилася в слух. Здавалося їй, що ось-ось почуває, соловей-сватій, інтриги й ненависти.

Здалека зашелестіли кроки по килимах кімнат. Настуня відчинила двері й махинально оперла зною ручку на залізній краті вікна, в яке заглядали розцвілі квіти білого ясмину.

Не дивилася на султана.

Тільки раз, один раз.

Був молодий і прекрасно одягнений. Мав чорні, блискучі очі, зазвяжте бліду ут, сидо-смагляте обличче, орлиний ніс і велику силу в очах. Але Стефан Дролан зі Львова був кращий. Бо не такий поважний ані пінурий. Спустила очі в низ і ручку зняла з залізної крати...

Молодий султан зупинився.

Чула, як обкинув її поглядом від голови до стіп. Збентежилася так, як кров їй підійшла до личка. Засоромилася і вона. Її невольницький одяг закривав якнайкраще її тіла. За хвилину вирвався у неї острах на думку, що скаже її пані на те, що султан так довго задержався тут.

Мимохіть підняла різниці й благаючим поглядом показала султанові двері своєї пані, не-мов проховуючи, щоби скорійшов дальше. І знов спустила очі.

Але чи султана задержав білий квіт ясмину, що заглядав у вікно її кімнати, чи білолицій ясмин личко Настуні, чи її переляк — досить, що султан не відходив; стояв і вдивлявся в неї.

По хвилі запитав:

— Я тебе тут ще ніколи не бачив?"

*) Поклик до молитви.

**) Брама Щастя (гарем).

— „Ні", відповіла тихо, не підносячи очей.

— Як довго ти тут?"

В тій хвилі відбинилися двері сусідної кімнати й витайнувала султанська одалиска з розгніваним обличчем.

Султан рухом руки дав їй знак, щоб зачинила двері. Вона на одну мить спізнилася виконати наказ, на мить, який треба щоб окинути гінівним поглядом свою служницю як — суперницю. В ту мить молодий Сулейман обхопив поглядом обі жінки. І сказав до Настуні, збираючись до виходу:

— Ти підеш за мною!"

Зовсім збентежена глянула вона на свій одяг і на свою пану. Але та стояла мов громом ражена. Настуня махинально пішла за Сулейманом. Ідучи, чула на собі погляди своєї пані. А в дальших кімнатах і своїх товаришок, що кололи її завистю, мов затроєні стріли.

3.

Не памятала як і куди йшла і як опинилася в невеличкім, напрожнім будуарі гарему, де в закратованої вікна заглядав синій, міцно пахучий бор.

Серце в її грудях билося так сильно, що оперлася знов рукою на крату вікна.

Молодий Сулейман підійшов до неї й взявши її за руку повторив своє питання:

— „Як довго ти тут є?"

— „Три тижні", відповіла тихо. А грудь її так хвилювала, що запримітив се султан і сказав:

— „Чогож ти така перелякана?"

— „Я не перелякана, тільки не знаю, як тепер покажуся на очі своїй пані, якій я мимохіть перебила твій прихід".

— „Ти довсім не потребуєш показуватися їй на очі", відповів усміхаючись султан.

— „Чиж не так само зле буде мені тепер у кождої з Твоїх жінок?"

Султан весело почав сміятися й сказав:

— „Ти бачу не знаєш, що котру жінку чи дівчину султан раз дітне, її відокремляють і дають окремих невольниць і евнухів."

Зрозуміла.

Хвилину билася з думками й відповіла вся запаленіла від сорому:

— „Мусулманам коран забороняє насилувати невольниць проти їх волі..."

Молодий султан зуповажнів, пустив її руку і здивований запитав з притиском на кождім слові:

— „Ти знаєш коран?"

— „Знаю," відповіла вже сміліше. „І знаю, що коран у богатьох місцях поручає як, богугодне діло освободжування невольниць, а передовсім лагідність і доброту супроти них. І знаю, що ти наймогутнійший сторож і виконавець читанки Пророка", додала, незначно підносячи очі на молодого Сулеймана.

Обоє дивилися на себе якби відкрили в сім палацу щось зовсім несподіваного. Вона не сподівалася ніколи, що лучиться їй нагода, в чотири очі говорити з могутним падішахом і може — випросити у нього свобідний поворот до рідного дому! Бо чула всіми нервами, що сей молодий чоловік спосібний до благородних вчинків. І вже вживався її у далекій мрії рідний Рогатин і церковця св. Петра і сад біля неї і луги над Липою і великі стави і білий шлях до Львова. Аж покрасніла від мрії.

А він ніколи не сподівався, що між невольницями своїх одалісок зустріне чужинку-християнку, яка кепською мовою але зовсім влучно говорить про коран і не схоче відразу кинутися йому до ніг, — йому, наймогутнійшому з султанів. Здавалося йому, що в її так скромно сплутаних очеиятах змигтів відблиск гніву або й ненависти.

На хвилинку забувував також у ній гнів. Але перемогла його цікавість молодого чоловіка, яке дальше розвинеться розмова з сею невольницею. І загодило його гнів в признанне, що він наймогутнійший сторож читанки Пророка.

Взяв її знов за ручку і сказав:

— „Чи ти віриш в пророка?"

— „Я християнка", відповіла виминаючо.

Усміхнувся, думаючи, що має вже перевагу над нею.

— „І якже ти можеш покликуватися на читанку пророка, коли не віриш у нього?"

— „Але ти віриш", відповіла так природно і весело, що розбрюхала його. „А ти тут пішаєш, не я," додала.

— „Тай розумнаж ти!" сказав здивований Сулейман. „А відкіля ти родом, як називаєшся і як сюда попала?"

— „Я з Червоної Руси, твої люди називають мене Раксолна, на Хуррім.*) Татари пірвали мене з дому батьків в день вінчання мого. І продали мене як невольницю раз у Криму, а раз тут на базарі".

— „Ти була вже жінкою другого?" запитав.

— „Ні," відповіла, „в день вінчання вивезли мене". Молодий Сулейман хвилину боровся з собою. Потім взяв її й за другу ручку, подивився в очі й запитав:

— „А чи ти добровільно остала би тут, якби я прирік тебе взяти до свого гарему на правах одалиски?"

— „Ти не зробиш того", відповіла.

— „Чому?"

— „По перше тому, що я християнка".

— „А по друге?"

— „По другє тому, що я тільки служниця слухняна".

Засміявся і сказав:

— „По перше, ти і як служниця не зовсім слухняна".

— „А по другє?"

— „По другє,— говори ти по третє, бо не скінчила".

— „Скінчу! Отож по третє я уважаю, що тільки тоді можна віддаватися муцині, коли його любиться".

— „Значить — тобі треба сподобатися?" запитав напів з глумом, який одначе що раз більше перемагала дікавість.

— „Так", відповіла наівно і щиро.

— „І якже можна тобі сподобатися", питав з іще виразнішим глумом. Одначе рівночасно чув у глибині душі, що ця дивно відважна дівчина зачинає дуже інтересувати його.

А вона спокійно говорила дальше:

— „Подобається мені тільки такий мущина, який не думає, що має право і може зі мною зробити, що хоче".

— „А чи ти знаєш, що я ще вчера за такі слова взяви тебе бив силою як невольницю?"

— „І мавби тільки невольницю".

— „Розумію. А як жінка ти хотіласи, щоби твоїй волі підлягали наприклад всі мої палаци. Правда?"

— „Ні", відповіла щиро, як дитина. „Не тільки палаци, але й вся твоя земля — від Базри до Багдаду, від синього Дунаю до камінних мурів фараонів і від найбільш стійких Твоїх військ у пустинях. І не тільки земля, але й люди, по яких бувшують розбишацькі судна твого Хайреддіна".

Молодий падішах підняв голову, як лев, котрому на могутню гриву хоче сісти легка пташина. Так до нього ще ніхто не говорив! Був у найвищій мірі здивований і розброєний. Понурість зовсім щезла з його обличча. Велике зацікавлення цією молодою дівчиною, що так сновно рікнилася від усіх жінок і дам його гарему, замагало в нім усі інші почування. Пустив знов обі її руки і почав поводитися мов супротй жінки найповажнішого дому.

— „Де тебе виховували?" запитав.

— „В дома і два роки в Криму".

— „Чи ти, о Хуррім, знаєш, чого домагаєшся?"

Мовчала.

В тій хвилі чула, що виграла першу боротьбу з могутним падішахом, з десятим і найбільшим султаном Османів — і що тепер наступить кристалізування нових взаємин. Інстинктом відчувала, що се кристалізування сміє поступати скоро, коли вже бути тривке. Відчувала глибоко, що се не остання боротьба.

Молодий Сулейман почав якимсь мягким, розмріяним тоном:

— „У старих книгах написано, що були могутні султанки, які по завзятих боях брали в підданство султанів. Але ти, о Хуррім, хотіласи мене взяти в підданство зовсім без бою!..."

— „Без бою неможливо нікого взяти в підданство".

Довшу хвилю вдивлявся в її молоде, інтелігентне лично. Потому сказав:

— „Так, маєш слушність. Чи ти — не виграла вже бою?..."

Не відповідала.

Він приступив до вікна і сходив кілька разів запашного воздуха, як ранений.

Вона жіночим інстинктом відчула, що доволі глибоко загнала йому в нутро затроєну стрілу любови. І прочувала, що він зараз спробує вирвати її з серця.

Молодий Сулейман задумано вдивлявся в ясну ніч. Нараз стала перед нею і запитав:

— „Чи можна більше разів любити в житю?"

— „Я молода й недосвідчена в тім", відповіла. „Але недавно чула я, як співали про ще невольники з сербської землі, що працюють у твоїм парку".

— „Якже вони співали?"

— „Вони співали так:

Любов перша—чаша запахучих квітів,
Любов друга—чаша з червоним вином,
Любов трета—чаша чорної отруї...

Став, як укопаний. По хвилі промовив з острахом не то до себе, не то до неї:

— „Першу чашу я вже випив і забув. Другу починаю пити, хоч вино заборонене Пророком. І вже чуюся п'яний від нього. А третьої чаші ніколи не хотівби я почати..." Глядів допитливо в її очі. І був далеко краший, ніж недавно, коли лоскотала його, як він ішов до її лінії. Тепер здавалося їй, що вже не від сьогодня знає його.

Нагло скопив її в рамена і почав цілувати з усею жагою молодости. Боронилася, чуючи, що між ним а нею стоїть на перешкоді рікнича ярих. Ізза тої рікниці чулася ще невольницею мимо горячих поцілунків падішаха. Ізза хреста від матері й який чула на грудях, боронилася перед першим вибухом пристрасти сього молодого мущини. В шамотанню з нею побачив молодий Сулейман маленький срібний хрестик у Настуні. Він мовчки зняв всуперечливаєви свій золотий султанський сигнет, який мав на собі ще його предок Магомет в хвилі, як віздив у здобутий Царгород. На нім був чудовий синій

) Це один розділ недечатаної еще історичної повісти з 16. століття під заголовком „Роксолана, жена Султана Сулеймана Великого, Законодавця і Законодавця". Геройка повісти це історична особа, галицька Українка Анастасія Лісовська, дочка священика з Рогатина, підпавна Татарами коло 1519. р. і продана як невольниця до султанського гарему. На престол засідав тоді найбільший з турецьких їх султанів Сулейман (1494 †1566). Він одружився з нею і мав від неї двох синів: Селіма, що після нього засів на престолі, й дуже любимого Баязда та дочку Міріяг (вийшла заміж за Великого Везира Рустем-паші, Хорвата). Роксолана мала великий політичний вплив на мужа і своїх товаришувала йому. В р. 1529. в часі першої облоги Відня золоті намети її стояли в Семерінгу (тоді село, тепер XI. округ Відня). В жовті 1558. р. в Відні занімали Турки на її честь по наказу коменданта Стамбулу всі мости на Дунаю, і вони горіли довго в ніч. Потомки Роксолани досі сидять на віденськім престолі. Найкращі османські будівлі Царгороду — це фонди цієї тої великої Галичанки, що була в 16 столітю найбогатшою жінкою Европи і Азії. Заховалося доволі багато її портретів роботи італійських і німецьких майстрів. Один з найкращих есть у нашім Національнім Музею у Львові. Заховалися також про неї цікаві реляції венецьких послів до дожі та її дипльоматичні листи. В перських жерелах бувають були більше вісток про неї, бо вона викликала велику війну проти Персії, або дати можність визначитися своєму улюбленому синові Баязедові.

**) Висока брама, звана Царською (бізя Гагії Софії); на ній застромлювано голови страчених достойників.

†) „Кімната Катів" коло т. зв. середної Брами біля Площі Зинджірлі з двома воротами. Там сходилися вельможі і паші (що попали в неласку султана) — а хвилі, коли перейшли перші ворота. Других уже відчинити не могли. В середині їх замучували на смерть.

††) Безпосередна керовниця гарему, яка одержує це місце тільки після довгої служби.

*) Радісна Русинка.

КІЛЬКО ПООДИНОКІ ГРОМАДИ ЗЛОЖИЛИ ДОСІ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ.

(Виказ зладжений осьмий раз).

До дня 31. грудня 1921, зложили українські громади в Америці на Позичку Національної Оборони слідуючі суми:

1.	Chicago, Ill.	7,780	
2.	Philadelphia, Pa.	4,813	
3.	Jersey City, N. J.	3,071	
4.	Woonsocket, R. I.	2,580	
5.	Newark, N. J.	2,495	
6.	New York City	2,070	
7.	Hamtramck, Mich.	1,650	
8.	Brooklyn, N. Y.	1,520	
9.	Elizabeth, N. J.	1,295	
10.	Syracuse, N. Y.	1,225	
11.	Perth Amboy, N. J.	1,165	
12.	Carnegie, Pa.	1,075	
13.	Rochester, N. Y.	1,065	
14.	Detroit, Mich.	925	
15.	Shamokin, Pa.	918	
16.	Passaic, N. J.	800	
17.	New Haven, Conn.	775	
18.	Minheapolis, Minn.	770	
19.	Manville, N. J.	755	
20.	Wilmington, Del.	735	
21.	Pittsburgh, Pa. (S. S.)	715	
22.	Centralia, Pa.	645	
23.	Bayonne, N. J.	565	
24.	Amsterdam, N. Y.	562	
25.	Little Falls, N. Y.	560	
26.	St. Joseph, Mo.	530	
27.	Scranton, Pa. (N. S.)	530	
28.	Allentown, Pa.	525	
29.	Boston, Mass.	520	
30.	Millville, N. J.	465	
31.	Minneapolis, Pa.	440	
32.	St. Louis, Mo.	430	
33.	Manchester, N. H.	425	
34.	Cohoes, N. Y.	370	
35.	Baltimore, Md.	365	
36.	Avoca, Pa.	355	
37.	Shenandoah, Pa.	336.70	
38.	Addison, Conn.	320	
39.	Cornell, Wis.	300	
40.	Bridgeport, Pa.	290	
41.	Providence, R. I.	280	
42.	Stapleton, N. Y.	275	
43.	Altoona, Pa.	270	
44.	Utica, N. Y.	250	
45.	Rossford, O.	245	
46.	Arnold, Pa.	240	
47.	Mayfield, N. Y.	205	
48.	Mt. Carmel, Pa.	205	
49.	Rome, N. Y.	205	
50.	Holyoke, Mass.	200	
51.	Jamaica, N. Y.	195	
52.	Jeanette, Pa.	195	
53.	Paterson, N. J.	195	
54.	Stamford, Conn.	195	
55.	Ambridge, Pa.	190	
56.	West Easton, Pa.	190	
57.	Yorkville, O.	190	
58.	Wilton, N. D.	185	
59.	Woodhaven, N. Y.	185	
60.	Desloge, Mo.	180	
61.	Harra, Okla.	175	
62.	Milwaukee, Wis.	175	
63.	Scranton, Pa.	175	
64.	Washington, D. C.	175	
65.	Wheeling, W. Va.	175	
66.	Glastonbury, Conn.	165	
67.	Trenton, N. J.	165	
68.	Racine, Wis.	160	
69.	Curtis Bay, Md.	150	
70.	Lancaster, N. Y.	150	
71.	St. Paul, Minn.	150	
72.	Hartford, Conn.	145	
73.	Kansas City, Kan.	145	
74.	Northumberland, Pa.	145	
75.	Danbury, Conn.	140	
76.	McAdoo, Pa.	140	
77.	East St. Louis, Mo.	135	
78.	Carteret, N. J.	125	
79.	Whitestone, N. Y.	125	
80.	Chester, Pa.	115	
81.	Northampton, Pa.	115	
82.	Cleveland, O.	110	
83.	Bethlehem, Pa.	110	
84.	Nanticoke, Pa.	100	
85.	Houston, Tex.	100	
86.	Kenosha, Wis.	100	
87.	Phillipsburg, N. J.	100	
88.	Ramey, Pa.	100	
89.	West Park	95	
90.	Canonsburg, Pa.	95	
91.	Erie, Pa.	95	
92.	Pittsfield, Mass.	95	
93.	St. Michael, Pa.	95	
94.	Carteret, N. J.	90	
95.	Lawrence, Mass.	85	
96.	Tams, W. Va.	85	
97.	Toledo, O.	80	
98.	Canonsburg, Pa.	75	
99.	Minersville, Pa.	75	
100.	Portland, Oreg.	75	
101.	West Pullman, Ill.	75	
102.	Wilkes Barre, Pa.	75	
103.	Camden, N. J.	70	
104.	Plainsboro, N. J.	65	
105.	Vandergrift, Pa.	65	
106.	Auburn, N. Y.	60	
107.	Granville, N. Y.	60	
108.	Palmer, Mass.	60	
109.	Bakerton, Pa.	55	
110.	Latrobe, Pa.	55	
111.	S. Deerfield, Mass.	55	
112.	Dawson, Pa.	50	
113.	Gary, Ind.	50	
114.	Keipert, Pa.	50	
115.	Malestic, Ky.	50	
116.	New Castle, Pa.	50	
117.	Phoenixville, Pa.	50	
118.	Port Jervis, N. Y.	50	
119.	Simpson, Pa.	50	
120.	Smoke Run, Pa.	50	
121.	Taylorville, Ill.	50	
122.	Middletown, N. Y.	45	
123.	Spring Valley, N. Y.	37	
124.	Bairdford, Pa.	35	
125.	Buffalo, N. Y.	35	
126.	Decatur, Ill.	35	
127.	Turners Falls, Mass.	35	
128.	Whitinsville, Mass.	35	
129.	Mahanoy City, Pa.	30	
130.	Slickville, Pa.	30	
131.	St. Francois, Mo.	30	
132.	Bentleyville, Pa.	25	
133.	Cleveland, O.	25	
134.	Fall River, Mass.	25	
135.	Johnstown, Pa.	25	
136.	Whitinsville, Mass.	25	
137.	Loomis, N. Y.	25	
138.	Mahahoy Plane, Pa.	25	
139.	Putnam, Conn.	25	
140.	Rutland, Vt.	25	
141.	Unity Station, Pa.	25	
142.	Warren, R. I.	25	
143.	Webster, Mass.	25	
144.	Westburg, Pa.	25	
145.	West Rutland, Vt.	25	
146.	Worcester, Mass.	25	
147.	Adams, Mass.	20	
148.	Avella, Pa.	20	
149.	Bayside, N. Y.	20	
150.	Carlisle, W. Va.	20	
151.	Hazleton, Pa.	20	
152.	Taylorville, Ill.	20	
153.	Winding Gulf, W. Va.	20	
154.	Aliquippa, Pa.	10	
155.	Augusta, Ga.	10	
156.	Binghamton, N. Y.	10	
157.	Bridgeport, Conn.	10	
158.	Des Moines, Ia.	10	
159.	Elmira, N. Y.	10	
160.	Youngstown, O.	10	
161.	Auburn, Wash.	10	
162.	Blue Stores, N. Y.	10	
163.	Carson, Minn.	10	
164.	Crabtree, Pa.	10	
165.	Crompton, R. I.	10	
166.	East Douglas, Mass.	10	
167.	Garfield, N. J.	10	
168.	Hartford, Ill.	10	
169.	Leechburg, Pa.	10	
170.	Long Island, N. Y.	10	
171.	Malvern, Pa.	10	
172.	Mishawaka, Ind.	10	
173.	Monessen, Pa.	10	
174.	Oxford Furnace, N. J.	10	
175.	Parksville, N. J.	10	
176.	Ramsey, N. J.	10	
177.	Rockland Lake, N. Y.	10	
178.	Sayesville, R. I.	10	
179.	Seyniour, Conn.	10	
180.	Washington Depot, Conn.	10	
181.	Wellsburg, W. Va.	10	
182.	Westerly, R. I.	10	
183.	Williamston, N. C.	10	
184.	Arnold, Pa.	5	
185.	Chalfont, Pa.	5	
186.	Gorham, N. Dak.	5	
187.	Hadley, Mass.	5	
188.	Nemacolin, Pa.	5	
189.	Olyphant, Pa.	5	
190.	Ontario, Canada	5	
191.	Watervliet, N. Y.	5	

Не ждіть ні нікого!
Не здавайтесь на нічию поміч!
Організуйте позичку у Вашій місцевости самі сейчас!

Гроші висилайте на адресу:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, (Dept. 2)
1901 Columbia Rd., N. W.,
Washington, D. C.

ЩАДІТЬ ПРЕМІЙОВІ КАРТКИ НА ЦІННІ ПРЕМІЇ.

ЗАЧНІТЬ КУПУВАТИ ТЕПЕР

MAGNOLIA
і
STAR MILK

Пишіть на котру небудь адресу на противній стороні премійової картки по ілюстровану премійову листу.

„Випливаться щадіти премійові картки"

ВАЖНЕ, ХОЧ КОРОТКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ.

Щоби заложити протест і вислати телеграму на Конференцію в Кан. у Франції, скликає Комітет Горожан КОРОТКЕ ВІЧЕ в Нью Йорку, до салі Українського Народного Дому при 1ст 6-тій улиці, в неділю, 8. січня, о годині 2. пополудни точно. Большевіків не проситься. Українці мають зявитись численно, як зріла громада.

ПЯТЬ ДЕРЖАВ ПРИЙМАЄ ЗАБОРОНУ СУБМАРИН

ВАШИНГТОН, 5. січня. — Пять держав, удержуючих великі фльоти та репрезентованих в морськім комітеті вашінґтонської конференції для зменчення морських зоружень, приняло одноголосно заяву, заборонюючу вживанне підводних лодок для нищення торговельних кораблів та завізвало другі держави прилучитися до сьої умови.

Злучені Держави, Англія, Франція, Італія і Япан згодилися на пропозицию американського делеґата Рута з певними змінами. Перша частина його резолюції заборонює морським кораблям, а тим самим підводним лодкам, конфіскувати торговельні кораблі, доки не зробиться на ньому ревізії; заборонює атакувати торговельні кораблі, хиба що такий корабель не послухає приказу задержатися або не схоче піддатися ревізії; заборонює нищити такий корабель, як довго залога і пасажири його не будуть переведені на безпечне місце. В другім параграфі резолюції підписані держави закликають усі цивілізовані держави світа висловити свою згоду на постановні першого параграфу, щоби в той спосіб поширити в суспільности розумінне правил поступованя у війні. Трета точка признає вживанне підводних лодок до нищення торговельних кораблів за недопустиме і тому підписані держави хочуть зобовязати себе сею заборону і закликають другі держави придержуватися сеї заборони.

ДЕБАТА ПЕРЕД УХВАЛЕННЄМ РЕЗОЛЮЦІЇ.

Ухваленне згаданої резолюції попереднича довга і відай горяча дебата межи учасниками комітету. З огляду на те, однак, що наради комітету були тайні, про сю дебату не богато відомо.

Горячу дебату викликала пропозиція Англії, щоби до резолюції прилучити також заборону вживання воздушних кораблів до бомбованя торговельних кораблів. Проти сього внесення зараз підпеслася опозиція, а предсідатель Гюз усунув справу знід нарад.

Друга горяча суперечка мала вибухнути над внесенем французької делеґації, щоби докладно означити, що треба розуміти під торговельним кораблем, чи йому вільно узброюватися. Італійський представник промовляв дуже за французьким внесенем. Англійський представник мав заявити, що Англія мала про ту справу довшу дискусію на початку світової війни і що обі держави прийшли до конкретних результатів (висліпів) і що Англія не думає відступати від права оружити торговельні кораблі тому, що на них не вільно нападати. По промові американського делеґата, котрий мав згодитися з англійським, полишено кождій державі до свобідного рішення, що вона уважає за торговельний корабель.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЧИ СЕ НІМЕЧЧИНА?

Одна німецька гумористична часопись помістила подавний остьтуг рисунок.

Має він зображати Німеччину в теперішню пору. Довкола шаліє куртовина, яка кидає сильнійшими кораблями як олуком. В морі повно розбитків з других кораблів. На розбуреханому морю, далеко від берега та кораблів, одним-одна невеличка лодка, лодка німецького народа.

Що роблять пасажири лодки, щоби вратуватися від нехибної здається загибелі? Чи засукали руки, плюнули в долоні і всіх сил напружують коло весел, щоби не датися филям? Чи віддалися під владу керманича, памятаючи на вікопічну правду, що корабель, котрий не слухає керманича, потопиться?

Нічого подібного. Вони стали робити свої порахунки межи собою. Кождий має якогось ворога, з яким він хоче тепер виявити всі злеглости. Зчепилися зі собою, як лютї звірі. Бються, товчуться, кулачкуються, очи видирають, вуха обривають. Хто має весло, вживає його не, щоби гребти, але щоби свого противника струтити у воду. Хто не має весла, вживає кихтів, зубів, що має. Кождий думає про себе.

Ніхто не зважає, що при загальній борні скорше чи пізнійше филя загорне цілу лодку і всіх борців однаково затопить.

Таку осторогу дає артист німецькому народови отсим рисунком.

Та чи лише Німеччині?

Та чи нема де другого народа в світі, до котрого отсей рисунок пасував би краще, як до німецького?

Чи не підходить він, приміром, до українського народа, а спеціально до українських імігрантів в Америці?

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ВПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЬЮ ЙОРКУ ДО:

ГАМБУРҐ ..... 3 класа .....$103.50 (
ДАНЦІҐ ..... " " .....$106.50 (і 85 додаток
ЛІБАВИ ..... " " .....$110.00 (

ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОШРУБОВЦІ ВІДПЛИВАЮТЬ

„ЕСТОНІЯ" - - - - - - - 11. СІЧНЯ
„ЛИТУЕНІЯ" - - - - - - - 1. ЛЮТОГО

Таком новий пряма лінія між Лібав — Данціг — Галіфакс, Канада.

Забезпечуйте місце у наших уповажнених агентів у нашому місті, або BALTIC AMERICAN LINE, INC., Gen'l. Pass. Agents, 9 Broadway, New York City.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

Григорій КУНАШЕВСЬКИЙ

ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ВСІХ КОРАБЕЛЬНИХ ЛІНІЙ.

Шифкарти на всі найвигіднійші Кораблі.

Старанна опіка для родин.

Родимці! Бажаєте святкувати в краю надходячі СВЯТА, старайтесь замовити собі місце до відїзду, поневаж число відїжджаючих з кождим днем зростає.

Бажаєте вислати грошеву поміч оставшій в краю рідні, висилайте її сейчас, щоб рідня Ваша змогла в час еще на СВЯТА тому отримати.

За всякою порадою повинні віднестись з повним довірем до знаної Вам старої фірми, где все полагоджусь точно і ретельно

G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ШИФКАРТИ

продаємо лише по компанійських цінах на всі лінії до Галичини із Галичини і до всіх частий світа.

ПАСАЖИРИ, котрі їдуть до краю на стрічаємо на станціях, завізваємо їх на ночлїг до власного чистого і здорового українського дому, сплатно сповіщаємо їх покупками, котрі на надимна також асекуруємо і експортуємо їх покупки безплатно у своїм сторонні аж до дня відїзду кораблем.

ПАШПОРТИ виробляємо ся зовсім безплатно.

ГРОШІ посилаємо до всіх місцевостий рідного краю по дениім курсі телеґрафічно, чеками і почтов і дбаємо за гроші повну гваранцію. Підаємо дорученя лучшій давно оригінальні посвідки від осіб, котрим пересилаємо гроші.

ВСІЛЯКІ старорідні справи судові і нотаріяльні успішно полагоджуємо наш нотар.

Також у всіх прочих справах удаємо совісної поради і дбаємо часу, своїх і тому обсягу найстрашній

УКРАЇНСЬКИЙ БАНКИР

на розі Третої Еаші і 6-тої улиці в Ню Йорку.

HENRY C. ZARO, Banker
39 Cooper Sq. Dt.U. New York

ПОЧТОЮ ТЕЛЕҐРАФІЧНО БАНКОВИМ ЧЕКОМ

СКОРО І БЕЗПЕЧНО ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ ПІСЛЯ ДЕННОГО КУРСУ

BOSAK STATE BANK
Scranton, Pa.

Приймає ощадностеві вклади почавши від одного доляра, а платить процент від дня вложення гроший.

Продає Шифкарти на як найлїпші кораблі, на кожду морську лінію.

Урядово і совісно виготовлює краеві нотаріяльні і правні справи.

У всякій банковій справі пишіть або приходіть до:

BOSAK STATE BANK
Scranton, Pa.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД НАЙЛІПШИХ НИТОК ДО ВИШИВАНЯ

Д. М. С. ч. 16. в рїжних красках, а именно (числа ідуть від ясних до темнійших):

червоні ч.: 321, 498, 816, 815, 814.
сині ч.: 322, 310, 311, 335, 826.
сіно-голубі ч.: 798, 792, 796.
зелені ч.: 3347, 3346, 3345.
жовті ч.: 742, 741, 740.
рожеві ч.: 3326, 335, 309.
білі ч.: 1.
чорні ч.: 310.
брунатні ч.: 898.
морельові ч.: 380, 381.
лілові ч.: 396, 395.
брудно-зелені ч.: 580.

ЦІНА ЗА ОДЕН БОНЧ (12 МОТОЧКІВ) 35 ЦЕНТІВ.

Ц. 5. Крайова канва з синіми паскамі, ярд .....65 цнт.
Ц. 3. Крайова канва, рідша, ярд .....65 цнт.

Замовленя управляється слати на адресу:

THE LIBERTY MERCHANDISE SALES CO.
P. O. Box 152, Station D., New York, N. Y.

AMERICAN BLACK SEA LINE

ПОСЛІШНА ПАСАЖИРСЬКА ЛІНІЯ ПІД АМЕРИКАНСЬКОЮ ФЛЯГОЮ З НЬЮ ЙОРКУ ПРЯМО ДО

ОДЕССИ

ВИГІДНИЙ І СКОРИЙ

S. S. ACROPOLIS відїде JANUARY 28th

з Pier 34, Brooklyn, N. Y. о 12-ій в полудне.

Найлїпша справа і обсяга.

Голосіться до льокальних агентів або

AMERICAN BLACK SEA LINE,
21-24 STATE STREET, NEW YORK CITY

СВЯТ-ВЕЧІР В НЕВОЛІ.

(Сонет).

Там дома в моїй хаті забіліють стіни,
Таж нині Святий Вечір — тудїн страв варили...
І скоро лиш на небі зорі засвітили,
Дівчата вже ворожать собі долю з тіни.

Там засяде сьогодня в вечірній годині
Самітно до вечері старенькая мати.
І замісць втіхи святом, стане сльози лляти,
Що в неволі прийшлося святкувать дитині.

І вийде стара мати під вечір до зорі,
Погляне... Зоря впала! Не прийде милий!
І в срібло снігу впаде самоцвіт людини.

З жемчугів тих налляв би і найглибше море,
Найбільші вчені світа їх би не злічили!
Бо неволя нанує ще по Україні!

Тудоли, 6. січня, 1921.

Лука Луців.

Клим Полїщук.

ВЕЛИТНІ.

Потомились і стали гуртом,
Сорок Велитнів духих як смерть.
Гонять доля їх лютим кнутом,
Заки міра наповниться вщерть...

Повні віри, терплять вони гуж,
Лиш часами хтось бризне мечем,
І займається враз дужий шум,
І горить, і двигнить за Збручем...

Львів, 30. листопада, 1921 р.

НЬЮЙОРСЬКА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ.

В часі Свят здуть по колядї в Ню Йорку на Рідну Школу в Галичині слідуючі гуртки: 1. Під проводом Стефанії Абрагамовської (дівоча група); 2. Під проводом Івана Кушика; 3. Під проводом Михайла Стеця; 4. Під проводом Андрія Свитака.

ЗА НЬЮЙОРСЬКИЙ КОМІТЕТ РІДНОЇ ШКОЛИ:
Ст. Абрагамовська, Др. С. Демидчук, П. Петрів.

ДОПИСІ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На Рождество Христове.

Весь український нарід обходить великє торжество на пямятку приходу на світ Бога-чоловіка, который родився в бідним вертепі не з царів ані графів; бідний, але великий духом, котрий дав сему світови велику заповідь: „Люби ближнього свого як самого себе". Коли би людство пішло за тою заповідию і Того наукою, то нині на світі не було би війни, не було би пролиття людської невинної крови, бажання чужого добра, рабунків і всяких насильств, але був би рай на землї. Не кривдили одні других, як ніхто себе не хоче кривдити. Нині світ неначе инший, ніби поступовий, а однак людство і не думає йти після засад і науки Христа.

Брудними устами люди згадують наведену вище Христову заповідь, але в душі плекають гордість і бажанне чужого добра. Кличучи перед престолом Христа, чоловік зітхає глибоко і бється сильно в груди, жалуючи за поповненні провини, а рівночасно думає, в який би то можливий спосіб свого сусіда обрабувати, скривдити, і то на його власній прадідній земли. Така його зарозумїла, горда натура, котрої найгарнїйші кличі найбільших пророків не можуть змінити.

Тасама історія діється на нашій рідній, кровю і слезами зрошеній українській земли. Лихо-татарва ідє під кличем „Бог і віра!" і в своїх молитвах покликається на Бога, що рівночасно не є перешкодою накинути свої яко-татарські орди на загарбанне чужих земель і на поневоленне нашого українського народу. Лицемірний Лях заляв своїми ордами землї литовські, білоруські, українські і инших країв, несучи смерть, руйну, рабунки, насильства і тюрму для спокійного населення тих земель.

Але на всьо є свій час. Не минула кара німецького цісаря за його гордість, скінчилось панованне й инших царів-імператорів, то прийде черга і на імперіялістичну Польщу, за те, що вона насилує велику заповідь Христову, заповідь любови ближнього.

Наш український нарід, котрий чуже пекло знущань, голоду, хорób та рабунків. Він нині підноситься до нового життя і вірить в красшу будучність. Через вісім літ наш бідний нарід не мав веселих Різдвяних Свят. Через вісім літ не засіла ані одна українська родина з всіми своїми членами до святої вечері. І до сего часу не всї ще Українці живуть на своїй землї, а декотрі то вже ніколи не вернуться, бо віддали своє життє за волю України.

Які сумні свята мати-муть наші герої на вигнанню в Чехословаччині! Як прикро буде тим вірним синам поневоленої матери, котрі нині мучаться в ляцьких тюрмах! Алеж бо і ті наші родимці, котрі ще остались на волї, не будуть мати веселих свят, не заколядують, як вільні люди, бо ляцькі салдати сировкують їх і скажуть, що вони повстанне хочуть робити. Не буде прибраної ялинки для української дітвори. Не буде веселої пісні в церкві, бо і там буде тяжіти ляцька рука. А дітвора українська замість вертепу і святочних дарунків буде терпіти голод, хороби і смерть. Упали сотки тисяч тих невинних українських дітей, бо пожижу для них видирають їм від уст кровожадні Ляхи, про що свідчить найкрасше розвязанне такої гуманітарної інституції як Український Горожанський Комітет у Львові і т. и.

Але се все минеться, пройде і на мучителїв упаде заслужена кара.

А що-ж ми, Українці в Америці, скажемо про всі ті справи? Веселімся, так не дуже... Застановімся на хвилю: думкою, серцем і душею полинім геть за море, до наших родин, до наших сільських стрих, до наших міських домів, з яких ми вийшли, до наших церков, де вірний наш нарід буде збиратись і покірно повитає Рождество Христове. Линім думкою до них, ділімся з ними їх тяжким горем і стараймося всякими способами те горе їм улекшити: даймо їм таку поміч, яку тільки можемо і вміємо. А коли ми тут зі своїми рідними і знакомими засядемо до святочного стола, то подбаймо, щоби з того стола хоч маленькі окрушинки дістались до уст тих нещасних Українців, котрі з голоду примирають. Най у такий великий і світлий празник, яким є Різдво Христа, наша рука буде щедра і щира для всіх тих наших бідних земляків, котрі на нашу поміч надіються.

Слава во вишних Богу, а на земли мир людям доброї волі. Христос раждається!

В. Ч.

паспорти, шифкарти, справи старокрайові найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна.

T. J. HRYCKY CO.,
329 S. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

НА УКРАЇНУ

Знижені заплекні ціни вже уділяють. Праві получення до всіх портів України. Добрий харч і доскональний. Особні каюти. Обширні місця на деку. Всякі вигоди пізнішних кораблів.

RED STAR LINE

Кораблі відбувають кождого тижня.

З Ню Йорк до Плімут, Шербург і Антверп:

Finland ..... Jan. 7
Kroonland ..... Jan. 21
Zeeland ..... Jan. 28

Стає в Галіфакс щучи з Европи і до Европи.

З Ню Йорку до Вігу, Гамбургу. і Данцігу:

Samland ..... Jan. 19

AMERICAN LINE

З Ню Йорку до Плімут, Шербург, Бременгавену і Гамбургу:

Mongolia ..... Jan. 12
Minnekahda ..... Jan. 26

Всїма дорогами до Польщі.

З Ню Йорку до Гамбургу:

Haverford ..... Feb. 9

Стає в Queenstown щучи до Европи.

WHITE STAR LINE

З Ню Йорку до Шербург і Саутгемптон:

Olympic ..... Feb. 18
Adriatic ..... Feb. 18

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO.,
власних 120 кораблїв—поемности 1,300,000 тон.
9 Broadway, New York City або місцевих агентів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ СПІЛЬНИКА до фарми. Від спільника вимагаю $750. Голоситися до: Sam Onuško, R. F. D 1, Box 51, Westerville, N. Y. 03-05,1-7

НА СПРОДАЖ буфетня і грошерня в українсько-польській дїльниці. Бизнес виробленій. Поучина спродажи слабість в родині. Голоситися від 9-ої 96 Morris St., Jersey City, N. J. 5-10

НА ПРОДАЖ салон з причини виїзду до краю. Бизнес виробленій межи Українцями, Росіянами, Полякамі і другими. Цїна дуже пристушна. Голоситись: J. K., c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. 5-16

ВДОВИЦЯ в віці 26 літ, пошукує місця за господиню дому. Интересовні зволять порозумітись листовно на адресу: 03-05,1-5

ТЕОФІЛЯ ВАЛЬЧИК,
130 E. 4th St., New York, N. Y.

ХУСТКИ!

ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ.

Маємо на складі великий вибір хусток дітних і зимових. Цїна після нумера.

№ 100. Плюшова хустка з френзлями і вишиваною цвітною в кільких кольорах, розмір 36x36 цалів, цїна 9.00
№ 101. Шовкова літня хустина, без френзлів, розмір 32x32 в цвіти, цїна 2.50
№ 102. Тіла сіна, як № 101, але з френзлями, цїна 3.50
№ 103. Зимова хустина вовняна, чорна або біла, величина 46x46 цалів, цїна 3.50
№ 104. Вовняна хустка, величина 52x52 цїна біла, цїна 5.00
№ 105. Зимова хустка до завивання, величина 2x2 ярди, сіна або чорна, цїна 6.00
№ 106. Шалї гірасолї, 20 цалїв широкі, а 2 ярди довгі, білі, чорні, сині або в цвіткові, дуже гарна робота цїна 4.50
№ 107. Шалїнові хустини, розмір 1x1 ярд, в добрій гатунку, одна..... 4.75

Пишіть по катальог на адресу:

UKRAINIAN BAZAR,
168 E. 4th Street, New York, N. Y.
2650—

НАЙНОВІШИЙ
КИТАЛОГ
КНИГАРНІ СВОБОДИ ВИШЛЕМО КОЖДОМУ АДРЕСА
SICHOVY BAZAR
1 E. 7th St. New York, N.Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І МУЖЕСКІ.
Годинн приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділю до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРҐ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мужин і женщин, як внутрішні так і вонешні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

204 2nd AVENUE,
межи 12. і 13. улицею
NEW YORK, N. Y.

Годзин офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Телефон 1882 Stuyvesant.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЖИН І ЖЕНЩИН

ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ.
ЛІЧИТЬ ВСІ ХРОНІЧНІ ЗАСТАРІЛІ СЛАБОСТИ МУЖИН
ЛІКАРСЬКА ПОРАДА ДАРОМ.

Dr. ZINS

110 EAST 16th STREET, NEW YORK

Год. від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.

УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР І КНИГАРНЯ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

має великий склад книжок всякого рода: Історії, Повісти, Оповіданя, Байки, Співанники, Молитвенники, Церковні Книги, Образи релїґійні і патріотичні, Стінні календарі, Перетисні картки і много инших річей на: Вишиванки сорочки, Обрусы, Фартухи, Кравати, Хустки, Взори до вишиванья, Канва і Нитки Д. М. Ч. Вироби з кожаних, Годинні книжки і музикальні інструменти і варстатики до роблення пацьорковної роботи. Катальог даром. Адресуйте: 08m—

UKRAINSKA KNYHARNIA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ — 97 АКРІВ ЗЕМЛІ З ЛІСОМ

в місті Woodbine, N. J., Cape May County, по 12 долярів за акер, 15 миль коло сїх міста, в місті є 6 фабрик. Голоситись устно або письмено до: 95-

T. J. HRYCEY & CO.,
329 So. Fourth St. Philadelphia, Pa.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОСИЧАЄ КЕРЧИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
215 Avenue A, New York, N.Y.
Telephone Orchard 2588